

گزارش رصد فرهنگی (۴۲)

تابعیت مادرانه در تعلیق

براساس داده‌های موجود، تعداد فرزندان بی‌شناسنامه حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیرایرانی بیش از ۱۰۰ هزار نفر است. بسیاری از این افراد بیشتر خود را به سمت مادر متمایل می‌دانند اما در جامعه این‌طور پذیرفته نشده‌اند و از این‌رو درگیر سرگردانی هویتی هستند. بی‌هویتی قانونی مادرایرانی‌ها نتایج عمیق فرهنگی در زیستار فردی افراد و جامعه پیرامونی به وجود می‌آورد و در نسل‌های بعدی آسیب‌های فرهنگی اجتماعی بزرگ‌تری را در پی خواهد داشت. این گزارش در تلاش است تا روند قانونی طی‌شده در مورد قانون تابعیت مادرانه را به‌طور خلاصه شرح دهد و با ارائه آمارهای موجود و روایت‌هایی از زندگی این افراد وضعیت فعلی را روشن کند. به‌علاوه با تشریح ابعاد فرهنگی زیستار مادرایرانی‌ها بتواند پیشنهادات مؤثری برای سیاست‌گذاری در این حوزه ارائه دهد.

چکیده

آخرین قانون قابل‌ارجاع برای تابعیت مادرایرانی‌ها «قانون تعیین تکلیف تابعیت فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیرایرانی» مصوب سال ۱۳۹۸ است. ماده ۴۱ طرح سازمان ملّی مهاجرت صراحتاً قانون سال ۱۳۹۸ را لغو می‌کند. تعداد افرادی که تا پایان سال ۱۴۰۱ برای دریافت شناسنامه از طریق قانون سال ۱۳۹۸ در سامانه ثبت‌نام کرده‌اند، ۱۰۹ هزار و ۱۹۸ نفر ذکر شده است. شناسنامه‌های صادرشده براساس قانون سال ۱۳۹۸ تا پایان سال ۱۴۰۱ در کل کشور ۱۵ هزار و ۸۰۰ نفر بیان شده است. تاکنون در استان سیستان و بلوچستان و خراسان رضوی که بیشترین تعداد مادرایرانی‌ها را دارند، به‌ترتیب ۴ و ۳۹۸ شناسنامه صادر شده است. ۵۱.۳ درصد تهرانی‌ها موافق اعطای تابعیت به فرزندان حاصل از ازدواج زنان ایرانی با مردان غیرایرانی هستند.